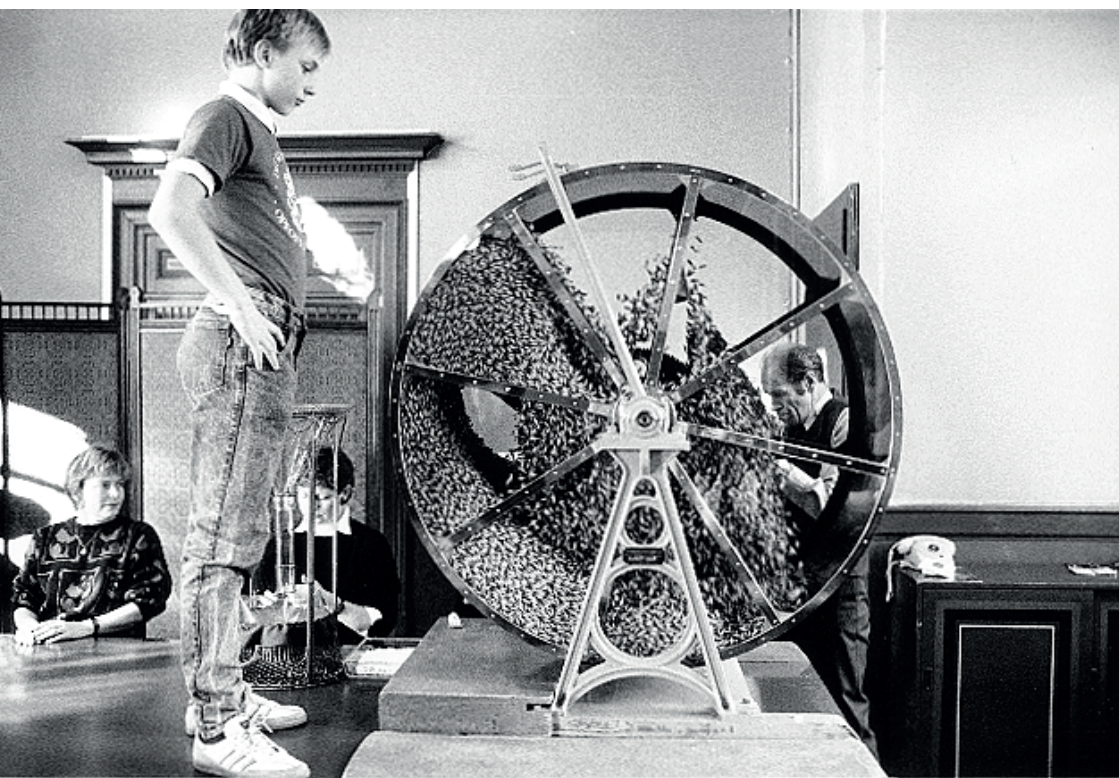

Klasselotteriets historie

- Fra 1753 til i dag -

DET DANSKE
KLASSELOTTERI

Klasselotteriet er grundlagt helt tilbage i år 1753 – samme år som British Museum, verdens første nationalmuseum blev stiftet, og året hvor politikeren George Washington, USA's første præsident, forgæves forsøgte at overtale franskmændene til ikke at invadere Ohio-området.

Spil og lotterier var også dengang en vigtig kilde til underholdning for folket – både i Danmark og udlandet. I 1750'ernes Paris blev den kendte kvindebedårer Giacomo Casanova imidlertid millionær på at indføre klasselotteri. Herhjemme lagde den unge Kong Frederik 5., mod betaling af en årlig afgift til fattigvæsenet, lotterispillet i faste rammer med en bevilling til Det Kongelige Opfostringshus. Klasselotteriet afløste hermed en række smålotterier, som regeringen havde oprettet siden 1719, og i sommeren 1753 var Det Kongelige Københavnske Klasselotteri en realitet.

Lotteriets første trækning

Den første trækning i Klasselotteriet fandt sted den 25. februar 1754 på Charlottenborg på Kgs. Nytorv, og trækningerne var i en lang årrække en velbesøgt begivenhed. Allerede på den tid var magthaverne dog opmærksomme på, at det, trods lotteri-tilladelsen, var vigtigt at holde spilledjævlens på afstand hos befolkningen. Senere samme år blev hasardspil således forbudt ved kongelig forordning "af særdeles Kjærlighed og faderlig Omhu for Vore kjære og troe Undersaatter, og for at betage de Skrøbelige iblandt dem, saadan Anledning til at forøde det, de have erhvervet".

I gamle dage var en trækning i Klasselotteriet en velbesøgt begivenhed.

Plakater fra 1767, 1771, 1806 og 1823 indeholdt forbud mod avertering her i landet for fremmede lotterier, og med statens officielle godkendelse og beskyttelse overlevede Klasselotteriet både diktator Struensees korte regime fra 1770-1772 og enevældens fald efter Kong Christian 8.s død i 1848.

Efter Charlottenborg blev lotteriets trækninger flyttet til Riddersalen på Rosenborg Slot og herfra til Hofteatret på Christiansborg og Casino i Amaliegade, indtil der blev fundet plads i Industribygningen på Rådhuspladsen. I 1897 flyttede Det Danske Klasselotteri til Suomisvej på Frederiksberg, hvor trækningerne fandt sted, indtil lotteriet i 1995 flyttede tilbage til Rådhuspladsen i de nuværende lokaler.

H.C. Andersen, F.L. Smidth og Danske Bank

Danmark var i den sidste halvdel af århundredet præget af enevældens fald og den samtidige opblomstring af kunst og kultur, den frie tanke og det frie erhverv. Ved lov af 6. marts 1869, der stadig er gældende, blev Klasselotteriet omorganiseret og andre indenlandske såvel som udenlandske lotterier forbudt. Klasselotteriet voksede sig i perioden langsomt større og fungerede som en vigtig kilde til håb og drømme, som gav næring til iværksætterlyst i alle samfundsklasser. For det var ikke kun bønder og arbejdere, der søgte spænding med en lodseddel fra Klasselotteriet.

Vores verdensberømte forfatter H.C. Andersen var således noget af en spillefugl, der fortalte venner og bekendte om sine varsler og drømme om den store gevinst, som han altid ventede og håbede på. Han fulgte ivrigt med i trækningerne og forhørte sig ofte om sine lodder i breve fra sine udlandsrejser. I 1873 blev drømmen til virkelighed, da H.C. Andersens lod nummer 41.214 i trækningen den 15. november blev udtrukket med en gevinst på hele 500 rigsdaler – et beløb som svarer til 61.700 nutidskroner.

H. C. Andersen

Præcis som i dag kunne en gevinst i Klasselotteriet have afgørende betydning for den heldige vinder dengang. Den største gevinst i 1873 var på 8.000 rigsdaler – et beløb som svarer til næsten en million kroner i dag. Men også mindre gevinster kunne føre til store eventyr. Da den 31-årige håndværker og maskinkonstruktør Frederik Læssøe Smidth i 1881 bestemmer sig for at starte egen virksomhed, kniber det med

forhåndsordrerne i det nystartede firma. Men en gevinst på 2.000 kroner i Klasselotteriet fordobler virksomhedens spæde egenkapital og giver den unge Frederik råd til at rejse ud og besøge forretningsforbindelser i Østrig, Ungarn og Tyskland, hvor han får den første aftale med hjem.

Det bliver starten på den verdensomspændende cementgigant FLSmidt og begyndelsen til et yderst aktivt familiedynasti, der også har fostret andre store danske industrisucceser som blandt andet Rockwool-koncernen. Og at gevinsten i Klasselotteriet havde afgørende betydning for virksomheden så man tydeligt i interessentskabskontrakten af 1887 – her stod nemlig, at selskabet altid skal have en beholdning af lotteri-sedler.

Klasselotteriet har efter sigende også haft en heldig lillefinger med i spillet i landets største banks tilblivelse. Fingeren sad på den københavnske vekselerer G. A. Gedalia, som blev i stand til at føre sin mangeårige drøm om at starte en storbank ud i livet, da han vandt den store gevinst i Klasselotteriet i 1871. Gedalia var en farverig og kontroversiel person, som efter manges opfattelse var svær at omgås, og han forlod bankprojektet i vrede efter ganske få måneder. Men forinden var Den Danske Landmandsbank blevet en realitet, og det er denne bank, som efter flere navneskifter og fusioner, i dag er kendt under navnet Danske Bank.

I Gustav Wieds berømte roman “Livsens Ondskab” vinder hovedperson “Thummelumsen” en gevinst i Klasselotteriet, som sætter ham i stand til at opfylde sin store drøm om “den fædrene gård”. Henrik Hertz’s teaterstykke “Sparekassen” fra 1836 beskriver en klasselotteriforhandler kaldet Madam Rust og sidst men ikke mindst bruger Martin Andersen Nexø, Klasselotteriet som rekvisit i sin novelle “Lotterisvensken” fra slutningen af 1800-tallet, hvor en fattig og tørstig stenhugger bytter sin lodseddel væk for alkohol, lige før sedlen udtrækkes med den store gevinst.

Sådan foregik trækningen

Det Danske Klasselotteri gennemfører traditionelt to lotterier om året, og hvert lotteri er inddelt i seks klasser (månedlige trækninger). Før i tiden var gevinstantallet og gevinstsummen forskellig i de enkelte klasser, men siden starten på det 383. lotteri i april 2000 har der i alle klasser været samme antal gevinster og samme gevinstsum. Samme år forlod Klasselotteriet også den manuelle trækningsskema for at overgå til elektronisk trækning, og hjælpen fra opforstringsdrene fra Det Kongelige Opforstringshus (også kaldet “skorperne”) ophørte.

Før i tiden blev rigtig mange af Klasselotteriets arbejdsopgaver udført pr. håndkraft. Helt frem til 1995 blev blandt andet samtlige numre og gevinstlodder håndtrillet af lotteriets medarbejdere. Til hvert nyt lotteri blev trillet et helt nyt sæt med det samlede antal lodder og gevinster, der var i det pågældende lotteri. Eksempelvis var der i 1996 210.000 numre. De 210.000 numre var trykt på små sedler, der alle blev trillet i hånden, holdt fast af en lille ring og sat i nummerorden i en bakke med plads til 1.000 numre. Enhver spiller kunne ved personligt fremmøde under nedlægningen af lodderne i nummertromlen få kontrolleret, om spillerens lod var med og ved selvsyn iagttage, at nummeret blev gentrillet og kom med i tromlen. Samme mulighed havde en spiller, der havde fået sit nummer trukket ud i den forrige trækning. Ved at vise sin gevinstlodseddél kunne spilleren få at se, at loddet på ny blev lagt ned i nummertromlen. Udover lodnumrene blev også gevinsterne i de enkelte klasser håndtrillet.

Når samtlige lodder var lagt ned i det store nummerhjul, og alle gevinster til den pågældende klasse var nedlagt i gevinsthjulet, kunne trækningen gå i gang. Nummerhjulet og gevinsthjulet var anbragt for hver ende af et langt bord. Ved siden af hvert hjul stod to drenge fra Det Kongelige Opfostringshus. Udover de to drenge sad der én person på den ene side af bordet og fem personer på den anden side – alle faste medarbejdere i Klasselotteriet.

Rammer med rullede lodder tømmes og lægges i den store trækningstromle kaldet "Nummerhjulet"

Når klokken for trækningssstart lød, blev hjulene drejet rundt, og lugerne i hjulene åbnet. Den dreng, der stod ved nummerhjulet, trak et lod fra nummerhjulet og lod det falde ned i en tragt, som var anbragt ved siden af ham. Den anden dreng, der stod ved den anden ende af bordet, trak en gevinst op ad gevinsthjulet og lod det falde ned i en tragt, der stod hos ham. Der måtte kun være et nummer/gevinst ad gangen i hver tragt. De to personer, der sad nærmest hjulene, tog ringen af loddet/gevinsten efterhånden, som de kom, foldede dem ud og skubbede dem ind mod midten af bordet til deres to kolleger, som først råbte nummeret og derefter gevinsten op. En kontrollant, der stod bagved, bevidnede, at beløb og nummer blev korrekt læst op. Medarbejderen på den modsatte side af bordet skrev samtidig lodnummer og gevinstbeløb ned ud for hinanden i en særlig protokol.

Til sidst blev nummer og gevinst syet sammen - 100 ad gangen. Disse bundter blev kaldt "Orakler". Det var disse bundter, der indeholdt den endegyldige facitliste til, hvilke numre der var trukket ud med hvilke gevinster, og det var derfor også det værktøj, der var basis for den efterfølgende indgående kontrol af hver dags trækning. Endelig bør det nævnes, at trækningen blev overvåget af folk fra Told og Skat (tilsynet), der påså, at alt gik rigtigt til, og som også deltog i den efterfølgende konference af de udtrukne numre og gevinster.

To "Skorper", som eleverne fra Det Kongelige Opfostringshus blev kaldt, står på bordet og udtrækker lodnumre og tilhørende gevinster.

Den elektroniske trækning

I 1999 blev første version af et elektronisk trækingsprogram udviklet i samarbejde med statistiske eksperter fra DTU. Systemet bygger på en tilfældighedsgenerator, og grundlaget for hver trækning er 48 tilfældige cifre fra Notarius Publicus, som Spillemyndigheden (i dag et organ under Skat), der overvåger Klasseslotteriets trækninger, medbringer i en forseglede kuvert. De 48 cifre tages ind i trækingsprogrammet og herefter tager tilfældighedsgeneratoren over og parrer lodnumre og gevinster. Efter hver trækning gennemføres en række statistiske test af tilfældigheden af den aktuelle trækning samtidig med, at der foretages løbende langtidsanalyser af samtlige trækningresultater. Dette sker for at sikre, at trækningerne opfylder de krav om tilfældighed, som et lotteri naturligt kræver. Trækningssystemet bliver løbende testet af eksterne instanser, og er senest i 2010 godkendt af Force Technology, der udover at gennemgå trækningemetoden tillige har kontrolleret tilfældigheden i trækningssystemet.

Lige siden 1993 har spillerne haft mulighed for at tilmelde deres lodder til automatisk betaling og gevinstudbetaling via Betalingsservice, og i år 2000 åbnede Klasseslotteriet desuden op for køb af lodder på www.klasseslotteriet.dk. I dag er hjemmesiden spillernes foretrukne redskab til at vælge og købe ledige lodder blandt de i alt 460.000 lodnumre, som er fordelt på fem lodstørrelser. Det mindste lod er et 1/8-lod, som giver spilleren mulighed for at vinde op til 250.000 kr., mens det største og nyeste lod er Megaloddet, der kan give gevinster på helt op til 3.000.000 kr.

Trods de store ændringer, som industrialisering, revolution, statsbankerotten, enevældens ophør, et par verdenskrige, den elektroniske tidsalder og internettets udbredelse har betydet for Danmark gennem mere end 260 år, er Klasseslotteriet – Hele Danmarks millionlotteri – stadig en af danskernes foretrukne kilder til drømme og underholdning. Vi håber og tror bestemt på, at denne rolle fortsat er vores i mange år frem.

Det Danske Klasseslotteri A/S, Rådhuspladsen 2, 1550 København V